

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **J. Z.**, zastoupený Mgr. Alešem Hanákem, advokátem, sídlem Jungmannova 204, Roztoky, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, **za účasti:** Ředitelství silnic a dálnic ČR, sídlem Na Pankráci 546/56, Praha 4, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 1. 2019, č. j. KUJCK 11642/2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 8. 2020, č. j. 57 A 10/2019 - 103,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Magistrát města České Budějovice (dále též „vyvlastňovací úřad“) vydal dne 1. 11. 2018 pod č. j. SU/2522/2018-13 rozhodnutí, kterým na základě žádosti osoby zúčastněné na řízení rozhodl o odnětí vlastnického práva k pozemkům parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, parc. č. X, vše v kat. území L. u Č. B., jejichž výhradním vlastníkem byl žalobce. Osoba zúčastněná na řízení (jako vyvlastnitel) požádala o odnětí vlastnického práva žalobci s odkazem na § 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, jelikož stavba dálnice (úseku 0309/II Ševětín-Borek) byla zřízena na cizím pozemku. Vlastnické právo k uvedeným pozemkům přešlo na osobu zúčastněnou na řízení, výše náhrady za vyvlastnění byla stanovena částkou 578 000 Kč. K odvolání žalobce žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím změnil prvostupňové rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu tak, že z výroku II. vypustil text „§ 170 odst. 1 písm. a) stavebního zákona“ a nahradil ho textem „§ 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb.“; ve zbytku prvostupňové rozhodnutí potvrdil. K provedené změně uvedl, že jak z obsahu správního spisu, tak z odůvodnění prvostupňového rozhodnutí je zřejmé, že vyvlastňovací úřad rozhodoval na základě zákona o pozemních komunikacích. Dle žalovaného tak provedenou změnou výroku došlo k nápravě vady spočívající v chybně uvedeném zákonném odkazu s tím, že tento postup není na újmu práv účastníků řízení, ani nedošlo k přesunu nalézacího řízení před odvolací orgán.

[2] Žalobce se proti rozhodnutí žalovaného bránil žalobou, kterou Krajský soud v Českých Budějovicích (dále též „krajský soud“) v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. V odůvodnění rozsudku se krajský soud podrobně vypořádal s žalobní námitkou týkající se užitého expropriačního titulu [zda jím měl být § 17 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích]; a rovněž námitkou směřující proti změně výroku prvostupňového rozhodnutí provedené v odvolacím řízení. Krajský soud měl za to, že vyvlastnění dotčených pozemků se opíralo o vyvlastňovací titul uvedený v § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích. Stavba dálnice již probíhá a žalovaný pouze napravil nesprávnost v písemném vyhotovení prvostupňového rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu.

[3] Důvodnou krajský soud neshledal ani žalobcovu námitku, že nebyla naplněna podmínka vyvlastnění, neboť potřebná práva bylo možné získat dohodou, kterou byl žalobce ochoten uzavřít. Krajský soud poukázal na skutečnost, že osoba zúčastněná na řízení (jako vyvlastnitel) se pokusila o majetkoprávní vypořádání se žalobcem, k uzavření dohody však nedošlo kvůli neshodě na výši kupní ceny (*pozn. soudu: osoba zúčastněná na řízení nabízela kupní cenu ve výši 195 620 Kč, žalobce požadoval kupní cenu ve výši 276 000 Kč*).

[4] Neztotožnil se ani s námitkou, že ve věci proběhnuvšího vyvlastňovacího řízení existovala překážka věci rozhodnuté, neboť pozemky již byly žalobci jednou vyvlastněny rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu v roce 2014 (*pozn. soudu: následně v roce 2017 bylo toto vyvlastnění zrušeno, protože osoba zúčastněná na řízení jako tehdejší vyvlastnitel žalobci*

pokračování

nezaplatila náhradu za vyvlastnění). Krajský soud uvedl, že v důsledku zrušení vyvlastnění bylo původní rozhodnutí o vyvlastnění z roku 2014 odstraněno a pohlíží se na něj, jako by nebylo vydáno. Dále poukázal na skutečnost, že se v uvedených vyvlastňovacích řízeních nejedná o totožný předmět řízení, neboť v prvním vyvlastňovacím řízení bylo vyvlastňováno pro účely budoucí výstavby dálnice [expropiačním titulem byl § 170 odst. 1 písm. a) stavebního zákona], zatímco v druhém - nyní přezkoumávaném - vyvlastňovacím řízení bylo vyvlastňováno za účelem majetkoprávního vypořádání pozemků pod stavbou [expropiačním titulem byl § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích].

[5] Krajský soud nepřisvědčil ani žalobcově námitce, že stavba dálnice na pozemcích nebyla uskutečněna, a to ani v době podání návrhu na vyvlastnění, ani ke dni rozhodnutí vyvlastňovacího úřadu (a není realizována dodnes). Krajský soud v této souvislosti připomněl, že v době podání žádosti o vyvlastnění již byla stavba rozestavěna, což důkazně podepřel fotodokumentací a obsahem znaleckého posudku znalce, který byl ustanoven za účelem určení výše náhrady za vyvlastnění.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti v záhlaví označenému rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž namítal, že k vyvlastnění pozemků došlo v rozporu s čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, neboť pozemky již byly stěžovateli jednou vyvlastněny, a to bez náhrady (kterou osoba zúčastněná na řízení nikdy nezaplatila), a tedy v rozporu s uvedeným článkem Listiny.

[7] Stěžovatel dále popsal průběh výstavby dálnice na dotčených pozemcích, která měla intenzivně pokračovat i v době, kdy osoba zúčastněná na řízení již musela vědět, že návrhu stěžovatele na zrušení prvního vyvlastnění bude pro nezaplacení náhrady vyhověno. Výstavba dálnice pokračovala i po zrušení vyvlastnění, tedy v době, kdy osoba zúčastněná na řízení vědomě stavbu prováděla na cizích pozemcích v rozporu s vůlí jejich vlastníka - stěžovatele, který výstavbu výslovně dopisem zakázal a podal žalobu na ochranu držby. Stěžovatel namítal zneužití zákona, neboť dálnice byla na jeho pozemcích zřízena protiprávně, a vyvlastnění tak bylo dosaženo nepoctivým jednáním v právním styku. Stěžovatel upozornil na zásadu soukromého práva, že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu či protiprávního stavu, který vyvolal.

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti rovněž zopakoval námitku stran faktické neexistence dálnice na dotčených pozemcích, z čehož dovozoval nesplnění podmínky pro užití vyvlastňovacího titulu uvedeného v § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích. Dle jeho názoru není stavba ve stádiu rozestavěnosti způsobilým důvodem pro vyvlastnění pozemků pod ní ležících.

[9] V závěru kasační stížnosti stěžovatel v obecné rovině krajskému soudu vytkl, že nepřihlédl k důkazům obsaženým ve správním spisu ani k důkazům, jejichž provedení v řízení navrhoval (soudními spisy, které měly prokázat nezákonnost vyvlastnění). Napadený rozsudek tak pokládal za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[10] Žalovaný odkázal na předchozí vyjádření k žalobě, obsah správních spisů a odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu, s nímž se v plném rozsahu ztotožnil.

[11] Osoba zúčastněná na řízení práva vyjádřit se k věci samé nevyužila.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Před přistoupením k věcnému přezkumu jednotlivých kasačních námitek se Nejvyšší správní soud nejprve musel vypořádat s námitkou (byť vznesenou toliko v obecné rovině), že napadený rozsudek krajského soudu je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Případná nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu (ať už pro jeho nesrozumitelnost či pro nedostatek důvodů) je totiž vadou natolik závažnou, k níž je Nejvyšší správní soud povinen přihlížet z úřední povinnosti [§ 109 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. V případě namítané nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů Nejvyšší správní soud posuzuje, zda se krajský soud vypořádal se všemi v žalobě uplatněnými námitkami a zda srozumitelným způsobem uvedl, jaké skutečnosti vzal ve svém rozhodování za prokázané, kterým nepřisvědčil, jakými úvahami byl ve svém rozhodování veden, o jaké důkazy opřel svá skutková zjištění a které důvody jej vedly k vyslovení závěrů obsažených ve výsledném rozhodnutí.

[13] Vychází-li Nejvyšší správní soud ze shora uvedených požadavků na obsahové náležitosti odůvodnění rozhodnutí, pak je zřejmé, že rozsudek krajského soudu tyto náležitosti nepostrádá, a tedy umožňuje řádný soudní přezkum. Z rozhodnutí jsou patrné závěry, které krajský soud ve vztahu k uplatněným žalobním námitkám zaujal, na základě jakých skutečností k nim dospěl a jakými úvahami se při jejich hodnocení řídil, tj. z jakých konkrétních důvodů považoval žalobní námitky za liché, mylné nebo vyvrácené. Krajský soud na námitky uplatněné v podané žalobě dostatečně reagoval a vysvětlil důvody, pro které jim nepřisvědčil.

[14] Nejvyšší správní soud se rovněž zabýval stěžovatelovou výtkou, že krajský soud „nepřihlédl“ k důkazům, které v předchozím řízení navrhoval (konkrétně soudními spisy, majícími prokázat nezákonnost vyvlastnění). Stěžovatel tím patrně měl na mysli skutečnost, že krajský soud při ústním jednání konaném dne 22. 5. 2019 nepřistoupil k dokazování soudními spisy sp. zn. 11 C 131/2016 a sp. zn. 27 C 408/2017, jejichž provedení stěžovatelův zástupce navrhl v průběhu jednání.

[15] Z ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nálezy ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94, ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 95/97, ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. III. ÚS 173/02, ze dne 29. 6. 2004, sp. zn. III. ÚS 569/03, ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. III. ÚS 139/05, usnesení ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05, nebo nález ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. IV. ÚS 3010/08) plyne, že soud nemůže navržené důkazy libovolně opomenout. Pokud tedy nějaké důkazy nepřipustí, musí uvést konkrétní důvody, proč tak učinil. Tomu odpovídá i judikatura Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek ze dne 31. 1. 2019, č. j. 2 As 66/2018 - 70, bod [52]): „*Procesnímu právu účastníka navrhopvat důkazy odpovídá povinnost nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim není vyhověno - v rozhodnutí vyložit, proč, z jakých důvodů, se tak činí.*“ Ústavní soud a Nejvyšší správní soud nicméně dovodily, že neprovedení navrženého

pokračování

důkazu může být odůvodněno i implicitně (usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. II. ÚS 744/06, ze dne 1. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 452/07; a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2008, č. j. 8 Afs 17/2007 - 100, nebo ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 As 274/2016 - 37).

[16] Návrh na provedení důkazu soudním spisem sp. zn. 11 C 131/2016, v němž bylo řešeno stanovení výše náhrady za první vyvlastnění v roce 2014, vznesl zástupce stěžovatele za účelem prokázání snahy stěžovatele uzavřít dohodu o převodu dotčených pozemků. Vzhledem k tomu, že krajský soud měl obsahem správního spisu za dostatečně prokázané, že před započítím přezkoumávaného (v pořadí druhého) vyvlastňovacího řízení osoba zúčastněná na řízení učinila stěžovateli řádnou nabídku, kterou z důvodu rozdílných představ o výši kupní ceny neakceptoval, je evidentní, že pokládal stěžovatelem navrhovaný důkaz za nadbytečný a nemající souvislost s předmětem řízení. Vedení a průběh sporu ohledně výše úhrady za (v pořadí první) vyvlastnění, které bylo později zrušeno, nebyly z hlediska prokázání naplnění podmínek § 5 zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo ke stavbě (zákon o vyvlastnění), upravujícího povinný pokus vyvlastnítele o uzavření dohody před podáním žádosti o vyvlastnění, v nyní souzeném případě rozhodné.

[17] Návrh na provedení důkazu soudním spisem sp. zn. 27 C 408/2017, v němž bylo k žalobě stěžovatele řešeno vyklizení pozemků a náhrada škody za poškození dřevin, zástupce stěžovatele vznesl na jednání u krajského soudu, aniž by z protokolu o jednání bylo patrné, z jakého důvodu tak učinil. Ani v kasační stížnosti stěžovatel neuvedl, co mělo být tímto spisem prokázáno ve vztahu k žalobou uplatněným žalobním námitkám. Také tento důkazní návrh tedy krajský soud vnímal jako nadbytečný, nemající relevanci ve vztahu k předmětu soudního řízení, v němž je přezkoumáváno „toliko“ rozhodnutí o vyvlastnění a v němž není poskytována ochrana jiným zásahům do vlastnického práva, či řešena náhrada škody, což přísluší výhradně soudům v občanskoprávním řízení.

[18] Nejvyšší správní soud tak mohl přistoupit k posouzení jednotlivých kasačních námitek směřujících do věci samé. V souvislosti s namítanou neústavností žalobou napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího prvostupňového rozhodnutí z důvodu vyvlastnění pozemků bez náhrady Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato kasační námitka svým obsahem neodpovídá žádnému z žalobních bodů obsažených v žalobě. Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o *důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl*. Toto ustanovení tak brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné právní důvody, než které uplatnil v řízení před krajským soudem, čímž je zachován přezkumný charakter řízení před Nejvyšším správním soudem ve vztahu k rozhodnutím krajských soudů i pravidlo koncentrace žalobních námitek zakotvené v § 71 odst. 2 s. ř. s. (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006 - 155). Uvedená kasační námitka je proto nepřipustná, a Nejvyšší správní soud se jí z tohoto důvodu nemohl zabývat. Přesto nad rámec rozhodovacích důvodů ve stručnosti poukazuje na zřejmou skutečnost, že k porušení čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod z důvodu nevyplacení náhrady za aktuální vyvlastnění v souzeném případě dojít nemohlo, neboť stěžovatel směřuje nevyplacení náhrady po prvním vyvlastnění v roce 2014, které bylo v souladu s právem „sankcionováno“ zrušením vyvlastnění, a náhradu za vyvlastnění,

k jejíž úhradě mělo dojít po nyní posuzovaném (v pořadí druhém) vyvlastnění. Ani případné nevyplacení náhrady by ovšem nemělo žádný vliv na zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí, neboť vyplacení náhrady je důsledkem pravomocného rozhodnutí o vyvlastnění, nikoli jeho podmínkou, jejíž naplnění by bylo při vydávání rozhodnutí zkoumáno. Nejvyšší správní soud rovněž poznamenává, že v nyní posuzované věci stěžovatel ve výsledku dosáhl přiznání náhrady v částce mnohonásobně vyšší oproti náhradě původně přiznané (nikdy však nevyplacené) v prvním vyvlastňovacím řízení, ba dokonce náhrady ve výši přibližně dvojnásobné oproti té, kterou sám požadoval v rámci posledních jednání o možné dohodě. Tato náhrada mu již byla dle vyjádření osoby zúčastněné vyplacena, a Nejvyššímu správnímu soudu tedy není zřejmé, co stěžovatel argumentací spočívající v možné neústavnosti vyvlastnění z důvodu nevyplacení náhrady za vyvlastnění vlastně sleduje.

[19] Z téhož důvodu pokládá Nejvyšší správní soud za nepřipustnou také kasační námitku týkající se zneužití zákona, kterou stěžovatel odůvodňuje tím, že dálnice byla na pozemcích zřízena protiprávně a jejich vyvlastnění bylo dosaženo nepoctivým jednáním v právním styku. Stěžovatel v této souvislosti popsal aktivity osoby zúčastněné na řízení jakožto stavebníka, který pozbyl soukromoprávní titul k pozemkům, na nichž prováděl výstavbu, přesto však ve výstavbě intenzivně pokračoval. Stěžovatel se dovolává zásady soukromého práva, že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu, či protiprávního stavu, který vyvolal. Přestože se stěžovatel pokouší v kasační stížnosti navodit dojem, že tento důvod nezákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí uvedl již v žalobě, není tomu tak. Krajský soud se důvodně tímto bodem nezabýval (ani v bodě 38 rozsudku, jak tvrdí stěžovatel, ani na jiném místě odůvodnění), a s ohledem na výše citovaný § 104 odst. 4 s. ř. s. se uvedenou kasační námitkou nemohl zabývat ani Nejvyšší správní soud.

[20] Jedinou přípustnou kasační námitku tak představuje stěžovatelem namítaná neexistence dálnice na dotčených pozemcích, z čehož stěžovatel dovozuje nemožnost užití vyvlastňovacího titulu obsaženého v § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích. Stěžovatel se neztotožňuje s právním závěrem krajského soudu, dle kterého je i stavba ve stádiu rozestavěnosti způsobitým důvodem pro vyvlastnění pozemků pod ní ležících.

[21] Podle § 3 odst. 1 zákona o vyvlastnění *je vyvlastnění přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného. Vyvlastnění není přípustné, je-li možno práva k pozemku nebo stavbě potřebná pro uskutečnění účelu vyvlastnění získat dohodou nebo jiným způsobem* (pozn.: zvýraznění podtržením – i dále v textu – doplněno soudem).

[22] Podle § 17 odst. 2 zákona o pozemních komunikacích *lze podle zvláštního právního předpisu odejmout nebo omezit*

a) vlastnické právo k pozemku nebo ke stavbě nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo ke stavbě potřebným k uskutečnění výstavby, opravy, úpravy, modernizace nebo rekonstrukce dálnice, silnice, místní komunikace I. třídy, jejich součástí, příslušenství nebo staveb souvisejících,

pokračování

b) vlastnické právo k pozemku, jestliže byla dálnice, silnice nebo místní komunikace zřízena na cizím pozemku.

[23] Expropriační (vyvlastňovací) titul užitý žalovaným v souzené věci, který pamatuje na nežádoucí situace rozdílných vlastníků dálnic, silnic nebo místních komunikací na straně jedné a pozemků pod nimi na straně druhé, je obsažen v zákoně o pozemních komunikacích od samého počátku (původně byl obsažen v § 17 odst. 3 zákona). Jak vyplývá z důvodové zprávy, smyslem tohoto vyvlastňovacího titulu bylo reagovat na situace, „kdy nebylo provedeno majetkové vypořádání při stavbě dálnice, silnice nebo místní komunikace a vlastník zastavěného pozemku odmítá přistoupit na dodatečné vypořádání, protože nesouhlasí s cenou, kterou mu stát, popř. obec může dle platných předpisů nabídnout. (...) Tyto případy vznikly jednak za předchozích režimů od roku 1939 v důsledku podcenění významu vlastnictví a jednak v letech 1990 - 1993 u pozemků spravovaných Pozemkovým fondem ČR, na něž byly dodatečně uplatněny restituční nároky“. Zákon o pozemních komunikacích tak umožňuje vyvlastnění nejen pro účel budoucí výstavby vyjmenovaných kategorií pozemních komunikací [vyvlastňovací titul obsažený dnes v § 17 odst. 2 písm. a) zákona], nýbrž také vyvlastnění za účelem získání vlastnického práva k pozemku pod již zřízenou pozemní komunikací [vyvlastňovací titul obsažený dnes v § 17 odst. 2 písm. b) zákona]. Přestože je posléze uvedené ustanovení zákona o pozemních komunikacích v souladu s důvodovou zprávou využíváno zejména k vyřešení historicky podmíněných situací spojených s komunikacemi realizovanými před rokem 1989, nelze dle Nejvyššího správního soudu vyloučit jeho aplikaci ani v případě staveb zřízených po roce 1989. Aplikace citovaného ustanovení zákona o pozemních komunikacích totiž není omezena (např. stanovením časové hranice) toliko na výše zmíněné historické zátěže spojené s komunikacemi realizovanými před rokem 1989. Nic tedy nebrání, aby dopadlo také na situace (z dnešního pohledu rovněž „historické“), které nastaly po roce 1993. Primární záměr zákonodárce vyjádřený v důvodové zprávě nevyklučuje, aby obecně formulované zákonné ustanovení bylo aplikováno rovněž na situace, na které nebylo v důvodové zprávě výslovně pamatováno a ke kterým může z nejrůznějších důvodů, které přináší pestrá realita života, docházet také v době fungování demokratického právního státu. Ostatně taková situace nastala i v nyní projednávaném případě v důsledku zrušení původního rozhodnutí o vyvlastnění, jak bude pojednáno dále.

[24] V souzené věci je z obsahu předloženého správního (a soudního) spisu patrné, že osoba zúčastněná na řízení započala s výstavbou dálnice na základě pravomocného územního rozhodnutí a dvou vydaných stavebních povolení (k jednotlivým stavebním objektům stavby dálnice), přičemž obě stavební povolení (vydaná v roce 2016) získala v době, kdy byla vlastníkem dotčených pozemků, které byly stěžovateli v minulosti vyvlastněny právě za účelem budoucí výstavby dálnice. Poté osoba zúčastněná na řízení započala s výstavbou dálnice (stěžovatel v kasační stížnosti zmiňuje započetí stavby v březnu roku 2017), v níž dle vyjádření samotného stěžovatele „intenzivně“ pokračovala. V říjnu roku 2017 nabylo právní moci rozhodnutí o zrušení (původního) vyvlastnění pro nezaplacení náhrady za vyvlastnění stěžovateli, který se stal opět vlastníkem pozemků. Stalo se tak ovšem již v době, kdy na pozemcích výstavba dálnice probíhala, a která byla (a stále je) nejen stavbou povolenou z hlediska práva veřejného, ale rovněž do té doby byla z pohledu práva soukromého i stavbou oprávněnou. Za těchto skutkových okolností proto

Nejvyšší správní soud považuje užití vyvlastňovacího titulu obsaženého v § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích za souladné se zákonem.

[25] Stran samotného jádra stěžovatelovy námitky, že stavba dálnice nebyla na dotčených pozemcích *de facto* zřízena, Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem odkazuje na obsah znaleckého posudku Ing. Petra Mulače, Ph. D., založeného ve správním spisu, kde se na str. 3 uvádí, že na dotčených pozemcích se již nachází rozestavěná stavba dálnice. Obdobně ze znaleckého posudku Ing. Stanislava Völfla, který je taktéž součástí správního spisu jako příloha č. 3 žádosti o zahájení vyvlastňovacího řízení (jednalo se o posudek pro účely smluvního jednání o výkupu pozemků), vyplývá (viz str. 3 až 5), že pozemky jsou součástí stavby dálnice. Z fotografií připojených k tomuto znaleckému posudku je patrné, že již v měsíci červnu roku 2017, tedy 10 měsíců před podáním žádosti o zahájení vyvlastňovacího řízení a 17 měsíců před vydáním rozhodnutí o vyvlastnění, započaly na pozemcích stavební práce, které i podle tvrzení samotného stěžovatele intenzivně pokračovaly. Umožňuje-li zvláštní právní úprava obsažená v zákoně o pozemních komunikacích na straně jedné vyvlastnění pozemků pro účely teprve budoucí výstavby pozemní komunikace, a na straně druhé tak činí v případě komunikací již existujících, není dán racionální důvod pochybovat, že by se nejednalo o úpravu komplexní, která by nedopadala také na vyvlastnění v mezidobí právě probíhající výstavby pozemní komunikace (čímž by případy, jako je tento, zůstaly „nepokryty“). Zuzující výklad zákonodárcem užitého pojmu „*zřízena*“, který by omezoval použití expropriačního důvodu toliko na stavby stavebně technicky i veřejnoprávně dokončené, by vedl k absurdním důsledkům a znemožnil by vyvlastnění v mezidobí probíhající výstavby pozemních komunikací, což by vedlo k neřešitelným situacím a k poškozování zájmů nejen vyvlastnítele, ale i samotného vyvlastňovaného.

[26] Odhlédnout nelze rovněž od skutečnosti, že důvodem postupu vyvlastnítele podle § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích nebyla snaha o snížení náhrady za vyvlastnění oproti náhradě přiznané při prvním vyvlastnění. Naopak, v důsledku zohlednění pozemků jako pozemků stavebních došlo k mnohonásobnému navýšení náhrady za vyvlastnění, a tedy nedošlo ke zjevné nespravedlnosti, která by z ústavněprávních hledisek bránila shora předestřenému výkladu zákona.

[27] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že krajský soud v napadeném rozsudku dospěl ke správnému právnímu závěru, dle kterého je vyvlastnění pozemků podle § 17 odst. 2 písm. b) zákona o pozemních komunikacích možné i v průběhu vlastní výstavby dálnice, jak k tomu došlo v nyní souzené věci.

IV. Závěr a náklady řízení

[28] Na základě výše uvedených skutečností tak Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. poslední věty zamítl.

[29] O náhradě nákladů účastníků řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch a úspěšnému žalovanému žádné náklady řízení nad rámec

pokračování

jeho běžné úřední činnosti nevznikly, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

[30] Osoba zúčastněná na řízení nemá dle § 60 odst. 5 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soud v průběhu řízení neuložil žádnou povinnost, v jejíž souvislosti by jí mohly vzniknout náklady řízení, a osoba zúčastněná na řízení ani nenavrhla přiznání jiných nákladů zvláštního zřetele hodných.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. ledna 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu